

Kluczowe wnioski

Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw

V edycja – 2023

Cel i zakres badania

Monitoring innowacyjności to wieloletnie cykliczne badanie, zaplanowane do realizacji w latach 2017-2023, obejmujące swym zakresem procesy innowacyjne zachodzące w polskich przedsiębiorstwach, w tym m.in. tematykę dojrzałości innowacyjnej polskich przedsiębiorstw oraz rolę mikrofirm w tworzeniu innowacji.

Celem badania jest diagnoza stanu innowacyjności przedsiębiorstw w Polsce i czynników ją kształtujących.

Poniżej zaprezentowano najważniejsze wnioski z V edycji badań przeprowadzonych w 2023 r.

Metody badawcze

Badanie ilościowe przedsiębiorstw – CATI, N =1787

Firmy mikro (bez samozatrudnionych), małe, średnie i duże reprezentujące sekcje PKD: B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S

Pogłębione wywiady indywidualne z przedsiębiorcami – IDI, N =21

Przedstawiciele firm reprezentujących usługi wysokiej techniki (5 firm), reprezentujących działy PKD przypisane do wysokiej i średnio-wysokiej techniki (6 IDI) oraz reprezentujących inne działy PKD (10 IDI)

2 Zogniskowane wywiady grupowe (FGI) z udziałem przedsiębiorców oraz ekspertów w obszarze innowacyjności

Panel ekspercki z udziałem recenzentów raportu – dyskusja wniosków i rekomendacji

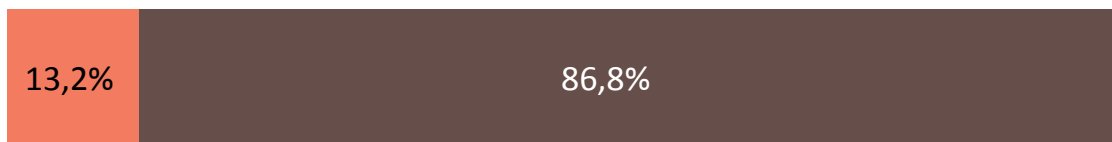

Termin realizacji

luty-lipiec 2023 r., w tym badanie ilościowe 13.02-11.04.2023 r.

Działalność innowacyjna

W 2022 r. **13,2%** firm prowadziło działalność innowacyjną (firmy innowacyjne), a **86,8%** to firmy nieinnowacyjne.

■ firmy innowacyjne (N=633) ■ firmy nieinnowacyjne (N=1154)

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

7,0%

Odsetek firm wprowadzających innowacje produktowe w zakresie wyrobów lub usług wyniósł 7,0%, z czego (możliwy wielokrotny wybór):

- przynajmniej jedna innowacja produktowa w zakresie wyrobów – **1,4%**
- przynajmniej jedna innowacja produktowa w zakresie usług – **6,3%**

12,6%

Odsetek firm wprowadzających innowacje procesów biznesowych wyniósł 12,6%.

Biorąc pod uwagę obszary funkcjonowania firmy (możliwy wielokrotny wybór), struktura wdrażanych innowacji przedstawia się następująco:

- produkcja/ świadczenie usług – **2,8%**
- dystrybucja, logistyka – **2,3%**
- marketing lub sprzedaż – **10,0%**
- rozwiązania informatyczne – **1,9%**
- zarządzanie zasobami ludzkimi (w tym szkolenia i rozwój umiejętności) – **1,9%**
- administrowanie i zarządzanie firmą – **1,4%**

0,8% przedsiębiorstw prowadziło projekt innowacyjny, ale go zaniechało, przerwało bądź nie ukończyło.

Każda z tych firm pomimo przerwania prac nad jedną innowacją jednocześnie wprowadziła inną.

W połowie przypadków przerwanie procesów dotyczyło prac nad innowacją produktową, w połowie - procesów biznesowych.

Najwyższy zadeklarowany poziom innowacyjności dla wprowadzonych innowacji produktowych

Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych wprowadzających innowacje produktowe na określonym poziomie

Innowacja produktowa w zakresie wyrobów

Innowacja produktowa w zakresie usług

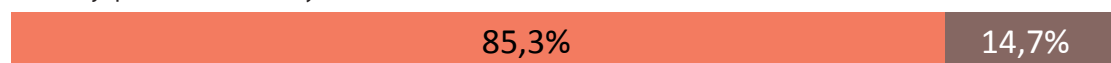
■ w skali przedsiębiorstwa ■ w skali Polski ■ w skali Unii Europejskiej ■ w skali świata

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 174/218.

Najwyższy zadeklarowany poziom innowacyjności dla wprowadzonych innowacji procesów biznesowych

Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych wprowadzających innowacje produktowe na określonym poziomie

Innowacja procesów biznesowych

■ w skali przedsiębiorstwa ■ w skali Polski ■ w skali Unii Europejskiej ■ w skali świata

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 616.

51,2%

poziom innowacyjności wdrożeń jest znacząco wyższy w przypadku firm produkcyjnych: ponad połowa spośród nich wdrażała innowacje na poziomie firmy

80,2%

to odsetek firm usługowych wdrażających innowacje na poziomie firmy

30,8%

niemal jedna trzecia firm wdrażających innowacje w zakresie wyrobów wskazała na krajowy poziom innowacyjności produktów

18%

to odsetek firm produkcyjnych wprowadzających innowacje w skali międzynarodowej

Innowacje a aktywność międzynarodowa

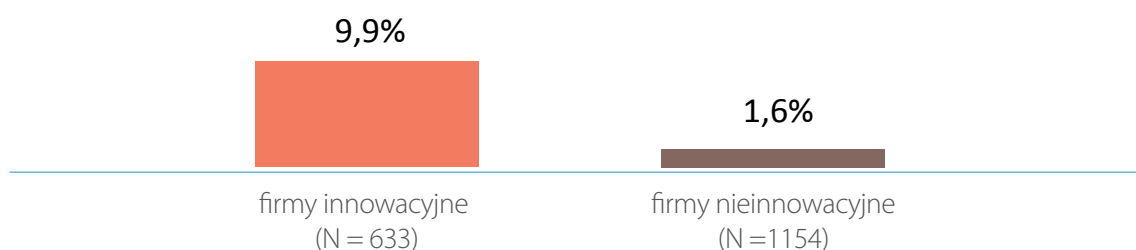
Prowadzenie eksportu stymuluje działalność innowacyjną. Status eksportera zwiększa prawdopodobieństwo wprowadzenia nowego lub istotnie ulepszonego produktu (głównie w przypadku podmiotów wysokiej techniki).

Udział przychodów pochodzących z aktywności na rynkach zagranicznych wynosi:

- **5,9%** - firmy innowacyjne
- **1,1%** - firmy nieinnowacyjne

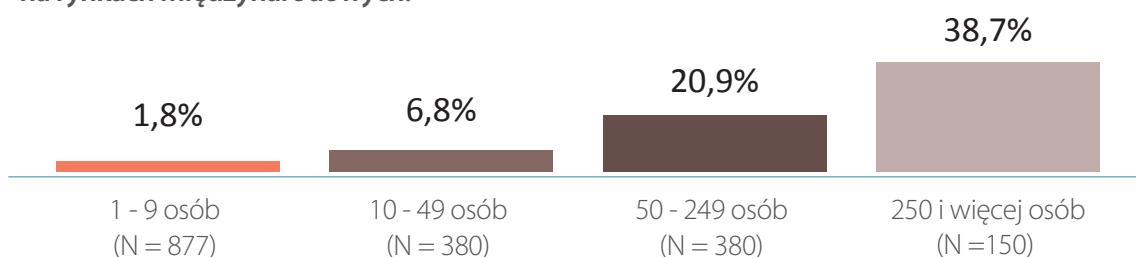
Prowadzenie działalności na rynkach zagranicznych

Aktywność na rynkach międzynarodowych w 2022 r. prowadziło ok. **2,6%** ogółu przedsiębiorstw.

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787

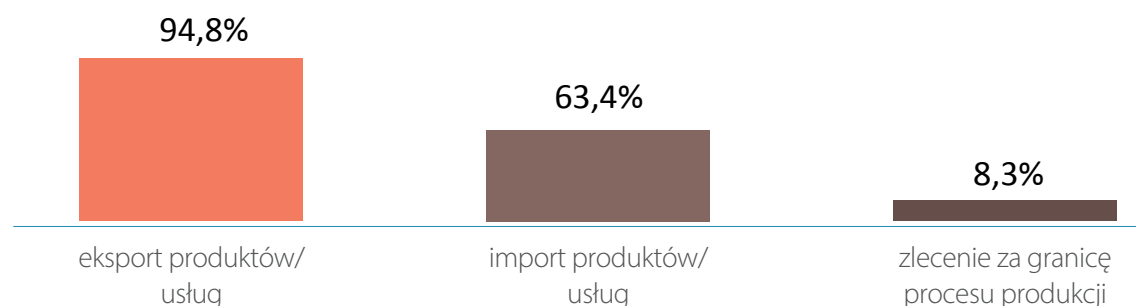
Istnieje wyraźna relacja pomiędzy wielkością firmy a aktywnością na rynkach międzynarodowych.

Działalność eksportowa

Działalność eksportowa to podstawowa forma aktywności firm na rynku zagranicznym.

Formy działalności zagranicznej podejmowane przez badane przedsiębiorstwa działające na rynkach zagranicznych

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 236.

Efekty działalności innowacyjnej z perspektywy firm innowacyjnych

Najczęściej podejmowane przez przedsiębiorstwa **działania innowacyjne w 2022 r. przyczyniły się do:**

- ogólnego rozwoju firmy – **91,7%**
- podniesienia jakości usług i wyrobów – **75,3%**
- zwiększenia wydajności pracy – **74,0%**

Wprowadzenie innowacji nie wpłynęło istotnie ani na wzrost, ani na spadek zatrudnienia.

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 618.

Determinanty prowadzenia działalności innowacyjnej

Najczęściej wskazywane przez przedsiębiorców determinanty prowadzenia działalności innowacyjnej:

zmiany technologiczne zachodzące w gospodarce

dostępność oferty finansowania innowacji m.in. poprzez fundusze unijne
- szczególną uwagę przywiązują do tego czynnika firmy nieinnowacyjne

podaż wykwalifikowanych pracowników

przepisy prawa

Czynniki w największym stopniu motywujące przedsiębiorców niemających planów innowacyjnych do podjęcia działalności innowacyjnej:

zmiany w zakresie regulacji prawnych

wyraźne sygnały płynące od klientów wskazujące na konieczność modyfikacji oferty

dostępność publicznego wsparcia bezzwrotnego

Bariery prowadzenia działalności innowacyjnej

Najważniejsze bariery inicjowania i prowadzenia działalności innowacyjnej w opinii przedsiębiorców:

inflacja (ogólny wzrost cen)

kwestie administracyjne

trudności w pozyskaniu wykwalifikowanych pracowników

brak czasu na myślenie o innowacjach

niewystarczający dostęp do wiedzy na temat najnowszych rozwiązań /
najnowszych trendów

skomplikowane i nieprzystosowane do specyfiki działalności innowacyjnej przepisy prawa
/ nieznajomość przepisów po stronie firmy

trudny dostęp do dotacji z funduszy unijnych

silna konkurencja w branży

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

Działalność B+R

Na prowadzenie prac badawczo-rozwojowych wskazało **1,1%** ogółu przedsiębiorstw.

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

Nieco częściej prace B+R mają **charakter dorywczy (51,3%)**, niż ciągły (**48,7%**).

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 269.

Niemal połowa (**48,9%**) badanych firm zatrudniała od 2 do 4 pracowników
odpowiedzialnych za opracowywanie lub wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 269.

Źródła finansowania innowacji

Podstawowym źródłem finansowania innowacji są **środki własne przedsiębiorstw - 77,4%**.

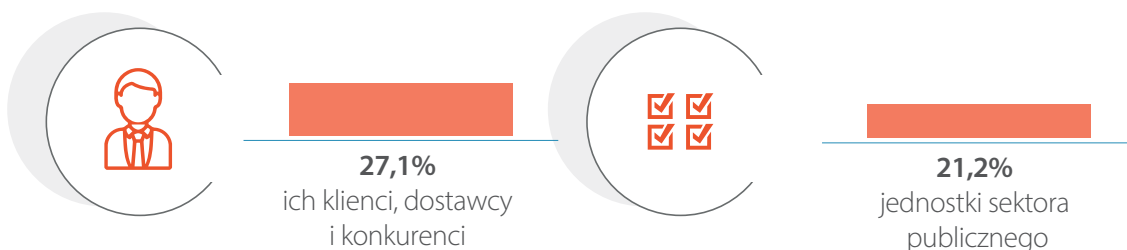

W roku 2022 w porównaniu do 2021 zwiększeniu uległ udział firm, które zdecydowały się na finansowanie innowacji za pomocą instrumentów zwrotnych (z **4,2%** w 2021 roku do **13,2%** w 2022 roku).

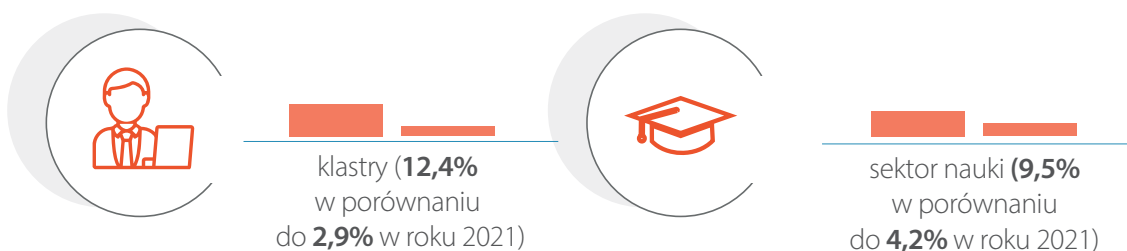
Współpraca z innymi podmiotami we wprowadzaniu innowacji

Współpracę z innymi podmiotami zadeklarowało **58%** firm aktywnych innowacyjnie.

Dominującą rolę w zakresie współpracy z przedsiębiorstwami aktywnymi innowacyjnie pełnią:

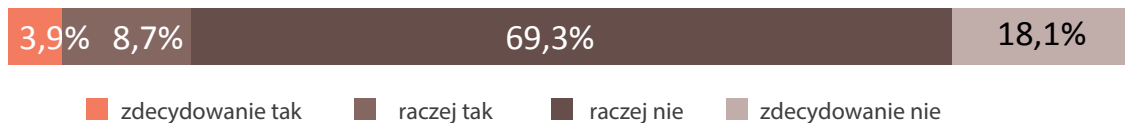

Rośnie rola podmiotów, które wcześniej (w poprzednich edycjach badania) rzadko były partnerami współpracy w ramach procesów innowacyjnych:

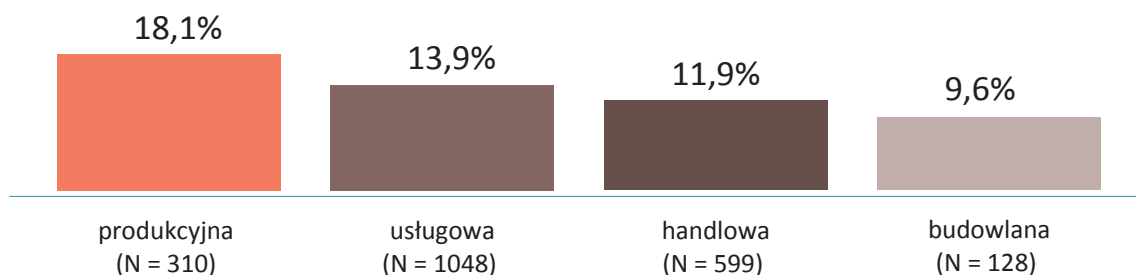
Plany w zakresie działalności innowacyjnej

Większość przedsiębiorstw (87,4%) nie zamierza podejmować aktywności innowacyjnej w ciągu następnych 12 miesięcy. 12,6% planuje podjęcie takiej działalności.

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

W największym stopniu dotyczy to sektora produkcyjnego.

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1780.

Wyraźniej częściej na brak takich planów wskazują firmy nieinnowacyjne (89,3%, N=1154).

Ponad jedna trzecia przedsiębiorstw planujących podjęcie działalności innowacyjnej zadeklarowała, że nie będzie wiązała się ona z prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych (35,7%, N=508).

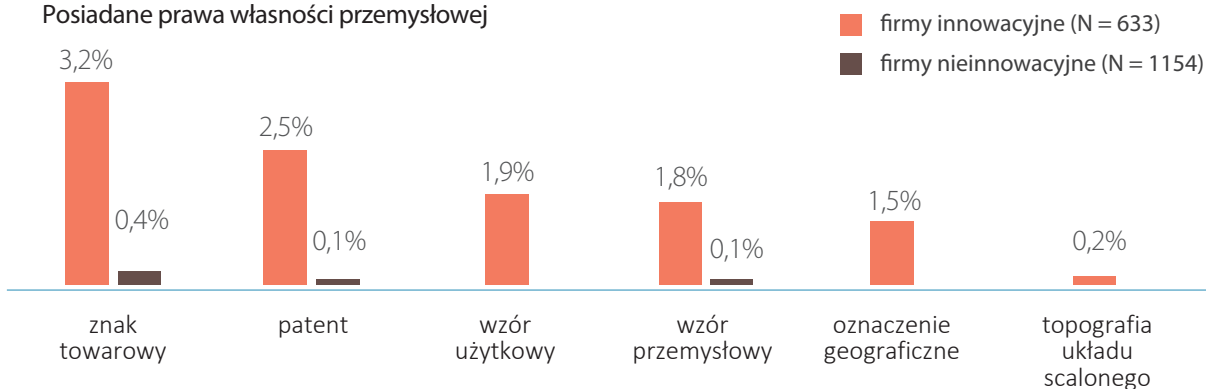
48,7%

Największy odsetek przedsiębiorstw planujących prowadzenie prac B+R występuje wśród firm produkcyjnych (48,7%, N=508).

Ochrona własności intelektualnej

Posiadane prawa własności przemysłowej

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

Działalność innowacyjna firm zakończona powodzeniem sprzyja uzyskiwaniu przez nie ochrony prawnej dla wypracowywanych produktów.

13,5%

Pod względem skali stosowania ochrony własności intelektualnej zdecydowanie wyróżniły się firmy produkcyjne (w przeciwieństwie do firm handlowych) - około **13,5%** z nich posiadała w 2022 r. jakiegokolwiek prawo własności przemysłowej. W przypadku firm handlowych prawo własności przemysłowej w 2022 r. posiadało **0,9%**.

Uzyskiwanie ochrony prawnej jest stosowane przede wszystkim przez większe przedsiębiorstwa.

Proces patentowy jest dla małych przedsiębiorstw zbyt drogi, a wobec braku zasobów i tak nie są w stanie dochodzić swoich praw w starciu z dużymi firmami, w efekcie czego stosują inne środki ochrony wewnętrznej know-how.

W przypadku firm innowacyjnych **odpowiednie prawo posiada:**

3,2%

zastrzeżony znak towarowy

2,5%

patent

1,5%

oznaczenie geograficzne

1,8%

wzór przemysłowy

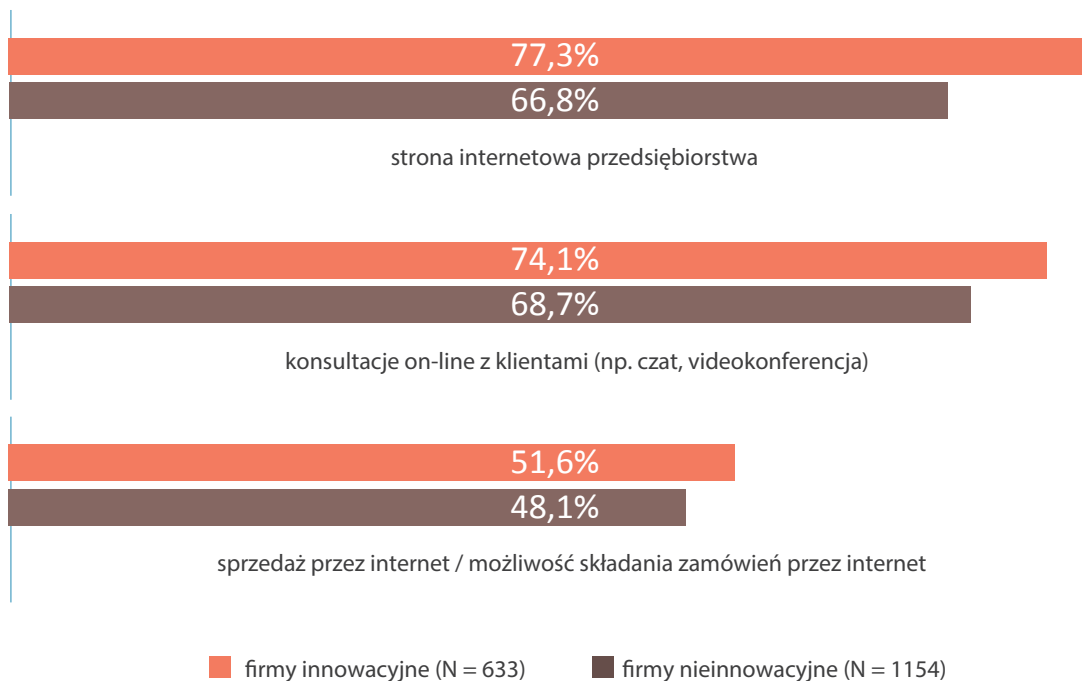
1,8%

wzór użytkowy

Wykorzystanie technologii ICT

Niezależnie od faktu prowadzenia działalności innowacyjnej firmy stosują **technologie ICT - 94,3%** przedsiębiorców wskazało, że stosuje przynajmniej jedną z technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Stosowanie wybranych technologii informacyjno-telekomunikacyjnych (ICT)

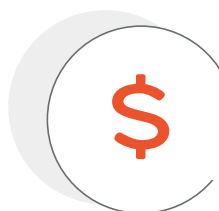
Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

Korzystanie z publicznego wsparcia dla działalności innowacyjnej

Instrumenty najczęściej wykorzystywane w 2022 r.:

dotacje ze środków unijnych

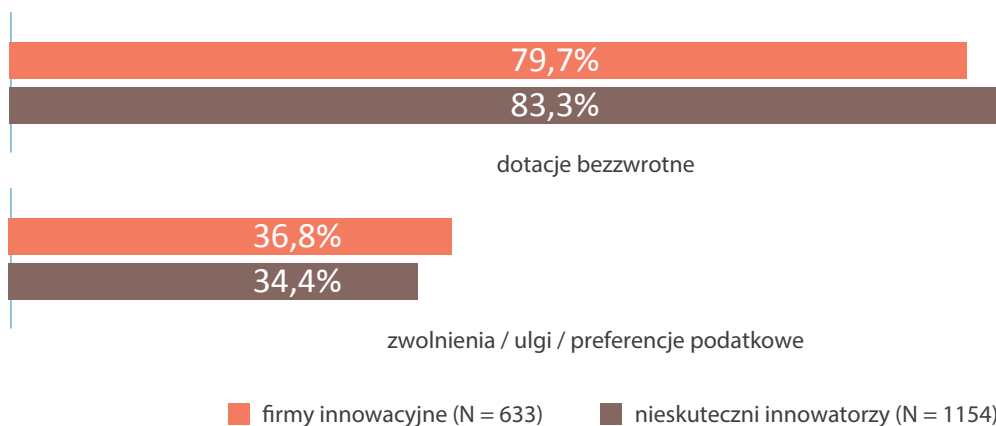
dotacje z innych środków niż unijne

ulgi podatkowe dotyczące działalności innowacyjnej lub badawczo-rozwojowej

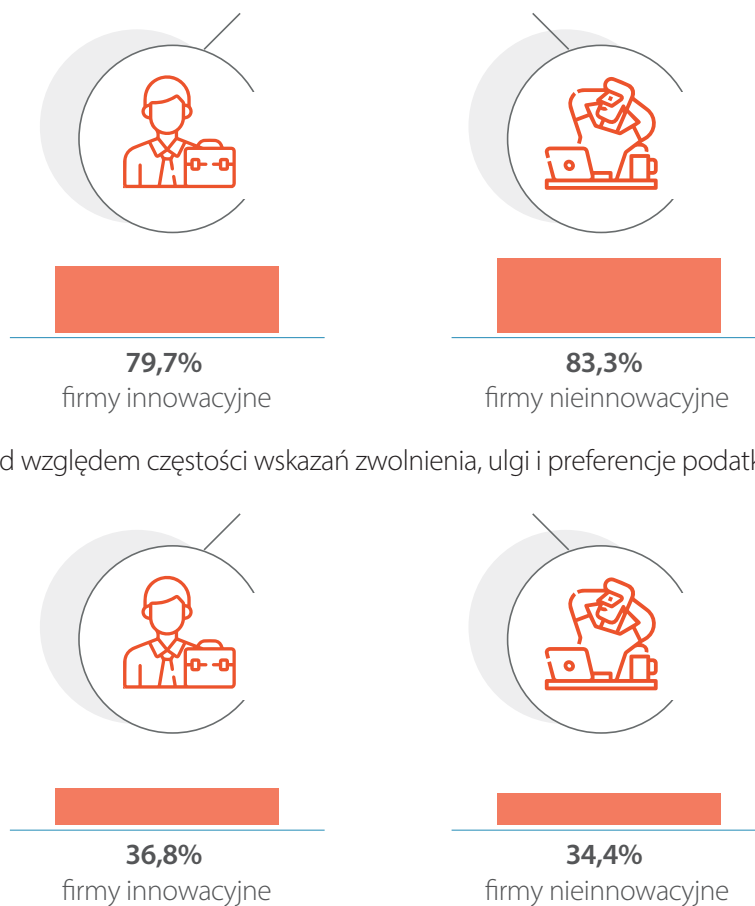
Instrumenty wsparcia dla działalności innowacyjnej

Najczęściej wykorzystywane przez firmy instrumenty publicznego wsparcia dla działalności innowacyjnej

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

Najbardziej pożądane w przyszłości rodzaje finansowania działalności innowacyjnej to dotacje bezzwrotne [wskazania ogółem], w tym:

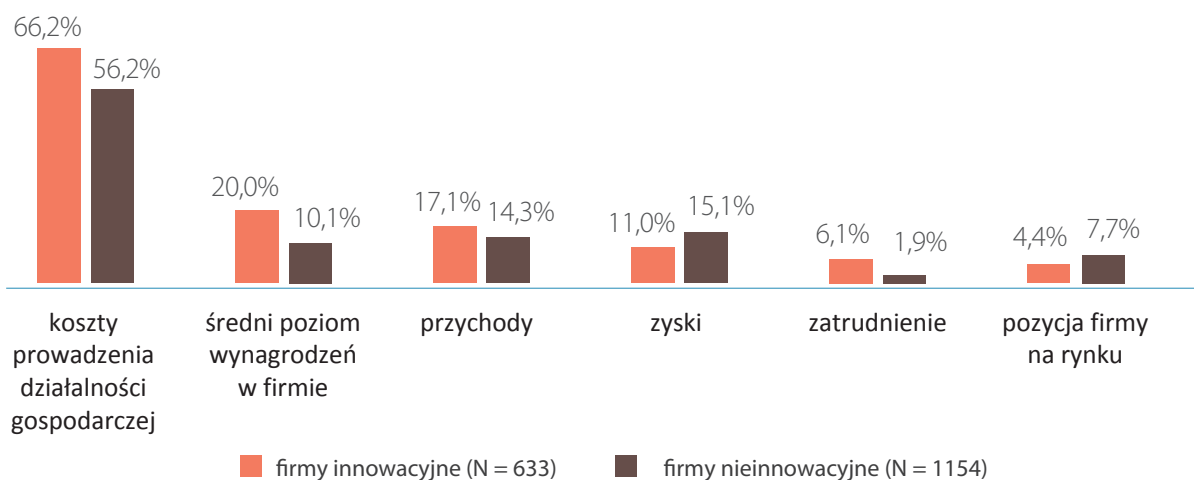

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

Wpływ pandemii na działalność innowacyjną

Podstawowym skutkiem był wzrost kosztów prowadzenia działalności. Problem ten dotknął większość przedsiębiorstw niezależnie od grupy odniesienia. **Pandemia i powiązane z nią konsekwencje wywarła duży negatywny wpływ w zasadzie na wszystkie przedsiębiorstwa,** tj. zarówno na firmy innowacyjne, jak i firmy nieinnowacyjne.

Odsetek przedsiębiorstw deklarujących wzrost wybranych wskaźników między końcem 2021 a końcem 2022 r.

Wpływ wojny w Ukrainie na działalność innowacyjną

Wojna w Ukrainie bardzo silnie oddziaływała w roku 2022 na działalność biznesową.

Wpływ ten wywoływał **problemy w działalności**, ale **był też stymulujący** - zaistniałe okoliczności prowadziły do wdrożenia innowacji czy wprowadzenia określonych modyfikacji związanych z przerwaniem łańcuchów dostaw.

Wpływ wojny w Ukrainie na aktywność innowacyjną przedsiębiorstw

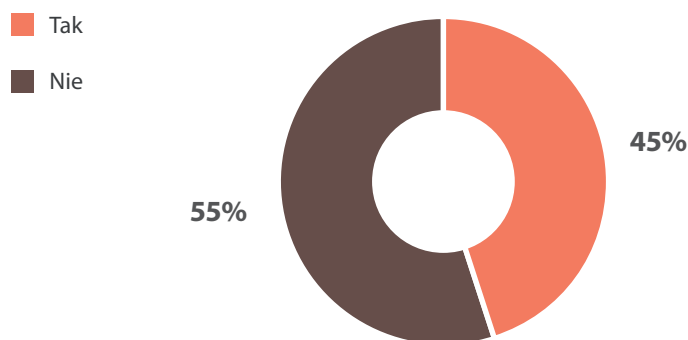
- wdrożenie innowacji – **28,7%**
- wprowadzenie koniecznych modyfikacji w związku z brakiem surowców/części/technologii – **22,4%**
- poniesienie dodatkowych kosztów związanych z wdrożeniem innowacji – **18,4%**
- wydłużenie / przesunięcie terminu wdrożenia innowacji - **14,4%**
- ograniczenie wdrożenia innowacji względem pierwotnych założeń - **7,3%**
- rezygnacja z planowanego wdrażania innowacji - **6,8%**
- przerwanie wdrożenia innowacji - **6,4%**
- przyspieszenie procesu wdrożenia innowacji - **3,9%**
- poszerzenie zakresu wdrożenia innowacji względem pierwotnych założeń - **3,4%**

Działania prośrodowiskowe

- Dbłość o przyjazność dla środowiska oferowanych produktów/usług jest jedną z częstszych strategii konkurowania przyjmowaną zarówno przez firmy innowacyjne, jak i nieinnowacyjne.
- Na podejmowanie w 2022 roku działań prośrodowiskowych wskazuje około **69,8%** firm innowacyjnych oraz **58,9%** firm nieinnowacyjnych.

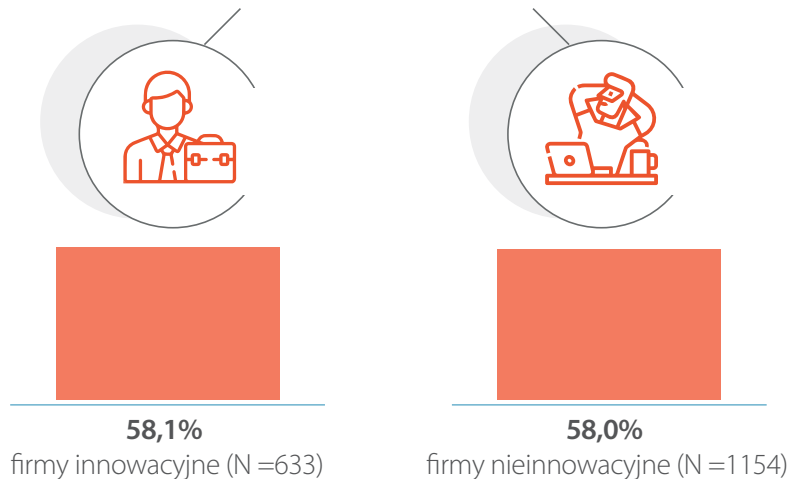
Innowacje wprowadzone w roku 2022 przyczyniły się do ograniczenia negatywnego wpływu firmy na środowisko naturalne.

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 633.

Większość firm planuje podjąć w ciągu roku działania ograniczające negatywny wpływ swojej działalności na środowisko naturalne.

Planowane podjęcie działań/inicjatyw w ciągu najbliższych 12 miesięcy ograniczających negatywny wpływ działalności firmy na środowisko naturalne.

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

Wskaźnik Dojrzałości Innowacyjnej

Wskaźnik Dojrzałości Innowacyjnej (WDI) – jest to syntetyczna miara, zbudowana w oparciu o 213 zmiennych przypisanych do poszczególnych pytań z badania ankietowego przedsiębiorstw. Wskaźnik osiąga wartości w przedziale od 0 do 100 punktów.

99,20 pkt.

Maksymalna odnotowana wartość wskaźnika WDI w V edycji badania wyniosła **99,20 pkt.**

34,63 pkt.

Średnia wartość WDI dla wszystkich 1787 badanych przedsiębiorstw wyniosła **34,63 pkt**

W porównaniu do wcześniejszych edycji można ostrożnie przyjąć, że **dojrzałość innowacyjna przedsiębiorstw zwiększyła się.**

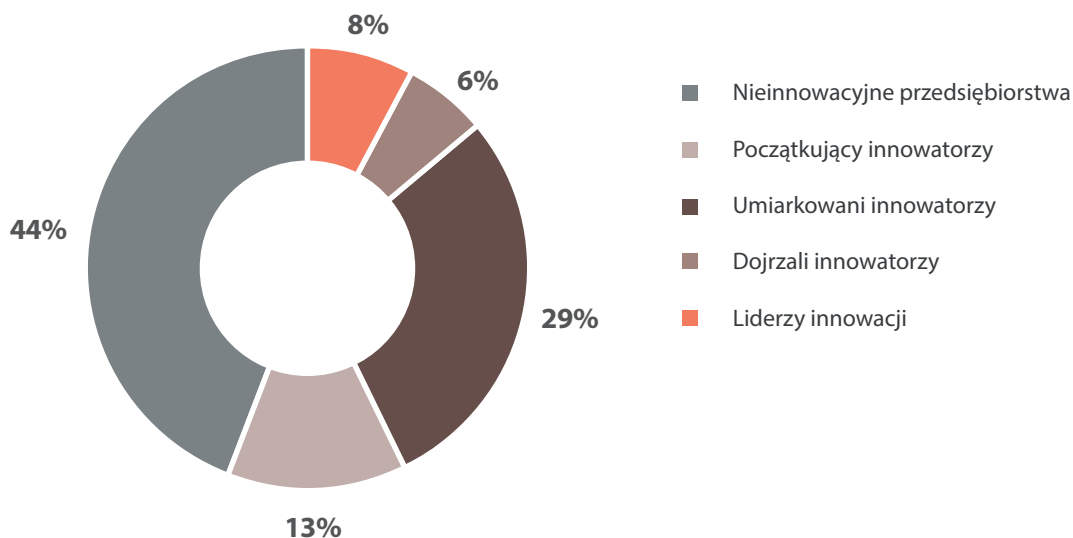
Segmentacja przedsiębiorstw

W wyniku dodatkowej analizy wskaźnika WDI firmy podzielono na pięć segmentów.

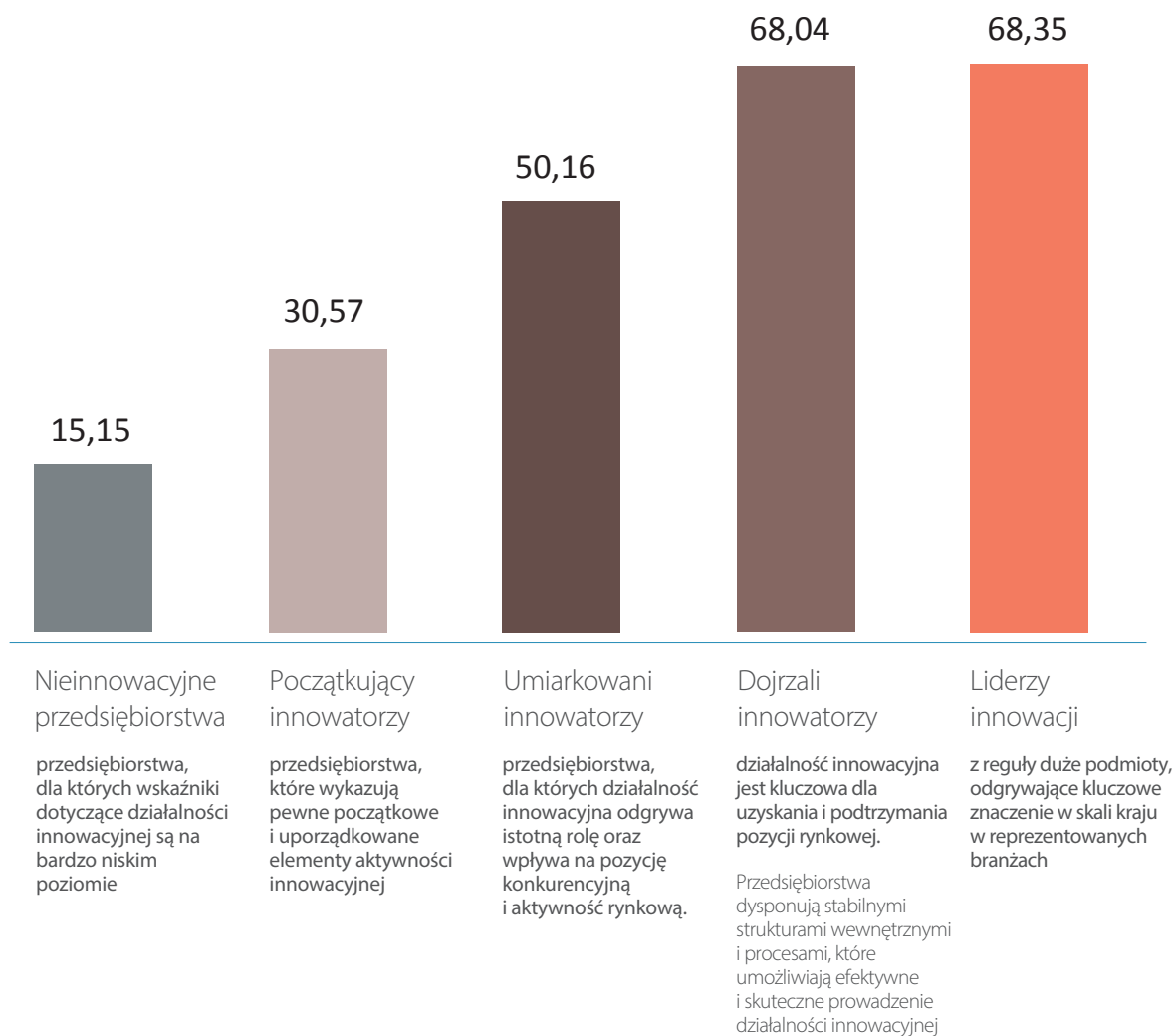
44%

Niemal połowa ogółu uczestniczących w badaniu firm została zaklasyfikowana jako „nieinnowacyjne przedsiębiorstwa” (**44%**) – są to podmioty sceptycznie nastawione do działalności innowacyjnej lub takie, które wprowadziły innowację, natomiast miało to incydentalny charakter.

Stosunkowo nieliczne są grupy dojrzałych innowatorów (**6%**) oraz liderów innowacji (**8%**).

Średnia wartość WDI uzyskana przez przedsiębiorstwa z poszczególnych segmentów

Źródło: Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw – 2023, N = 1787.

Pełne wyniki badań
z V edycji Monitoringu innowacyjności
polskich przedsiębiorstw są dostępne tutaj:

[innowacyjnosci-polskich-przedsiębiorstw](#)